

BALKÁNY VÁROSI KÖNYVTÁR
ÉS
MŰVELŐDÉSI HÁZ

GYŰJTŐKÖRI SZABÁLYZAT

BEVEZETÉS

Intézményünk alapító szerve Balkány Város Önkormányzata.

Irányító szerve Balkány Városi Önkormányzat Képviselő-testülete.

Jogállását tekintve: helyi önkormányzat által fenntartott önálló jogi személy.

A Balkány Városi Könyvtár és Művelődési Ház összevont intézmény, mely a tevékenységeit különböző szakfeladatokon látja el.

A könyvtár államháztartási szakágazati besorolása szerint a 910100 számon működik.

A szakágazat megnevezése: Könyvtári, levéltári tevékenység.

A könyvtár alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése:

082042	Könyvtári állomány gyarapítása, nyilvántartása
082043	Könyvtári állomány feltárása, megőrzése, védelme
082044	Könyvtári szolgáltatások

I. CÉL

A Gyűjtőköri szabályzat megalkotásának célja, hogy meghatározza azokat az elveket, amelyek alapján a Könyvtár gyűjteményét szervezi.

A gyűjteményszervezés magába foglalja az állomány gyarapítását és a tervszerű apasztását is, a két tevékenység együtt alkotja az állományalakítás folyamatát, ami valamennyi könyvtári szolgáltatás alapja. Elveit az ellátandó feladatok és a konkrét használói igények határozzák meg.

II. ALAPFELADATOK

A könyvtár a könyvek célszerűen gyarapított, rendezett és használatra szánt gyűjteménye. A könyvtár funkcionális működésének egésze három fő tevékenységre bontható:

- a gyűjtemény alakítása, amely különböző információ hordozókból a könyvtár funkciójával összhangban történő, megtervezett válogatás jelent;
- az így összegyűjtött dokumentumok rendszerbe foglalása a hozzáférhetőség biztosítására, majd formai és tartalmi elemeinek feltárása annak érdekében, hogy a rendszerben elfoglalt helye megállapítható legyen;
- a rendezett és feltárt gyűjtemény (egyes dokumentumok és az összességében képviselt információk) közvetítése, ill. szolgáltatása.

Az összegyűjtött információk a könyvtári állományban, majd ennek rendezett és feltárt formájában, a gyűjteményben öltönek testet. Így a hatékony, a tudományos és technikai fejlődéssel lépést tartó információközvetítés alapja e gyűjtemények korszerű, színvonalas megszervezése. A könyvtári állomány gyűjtésének helyi szabályozását, mindig a gyűjtőkörüi szabályzat foglalja össze.

Alapfunkciójából adódóan könyvtárunk általános gyűjtőkörű, nyilvános közkönyvtár. Az muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvényben foglaltak szerint alapfeladata a város, és a lakóközterében élők könyvtári, könyvtárhasználati igényeinek, érdeklődési körének, megfelelő tájékoztatásának, informálásának hatékony ellátása. A könyvtári anyagok beszerzése az intézmény alaptevékenységének megvalósítását segíti. A könyvtár, állományának gyarapításakor figyelembe veszi a használók igényeit, foglalkozási, képzettségi és anyanyelvi összetételét, érdeklődési körét, az állomány arányos fejlesztését.

A gyűjtés minden ismeretágra, tudományterületre, művészetre kiterjed. Tartalmi korlátozásai nincsenek, de különböző mértékben határozza meg a gyűjtés mélységét. A példányszámot a mindenkori, tényleges és potenciális olvasótábor határozza meg.

III. TÉNYEZŐK, FORRÁSOK, DOKUMENTUMTÍPUSOK

A gyűjtemény kialakításánál az alábbi tényezőket kell figyelembe venni:

A gyűjtemény kialakításánál legfontosabb tényező a költségvetési keret, amely befolyásolja a beszerzendő dokumentumok körét, típusát és darabszámát. A költségvetés tervezése és testületi jóváhagyásakor törekedni kell az optimális anyagi fedezet biztosítására, hogy az alábbi tényezőket maradéktalanul figyelembe vehessük:

- a településen a városi könyvtár az egyetlen *nyilvános közkönyvtár*;
- az olvasóink 40%-a diák, a beiratkozott általános és középiskolai tanulók száma magas, ezért a könyvtár szolgáltatásaival igyekszik segíteni az iskolai könyvtárak tevékenységét;
- a számítástechnika, informatika a gazdaság, ill. a non-profit szféra minden ágában teret nyert, a számítógépes információhordozók a könyvtári munka alapjául is szolgálnak; a könyvtári adatbázisok, CD-ROM-ok, a tájékoztatás alapeszközei;

A dokumentumállomány gyarapodásának lehetséges forrásai:

- vétel
- ajándék

A dokumentumok beszerzési forrása:

- a Könyvtárellátó Közhasznú Társaságtól a kiadott állománygyarapítási tanácsadók segítségével
- könyvesboltokból
- könyvkereskedőktől
- közvetlenül a kiadóktól

Írások, nyomtatott dokumentumtípusok:

- könyv
- periodikák
- térképek
- stb.

Audiovizuális ismerethordozók:

- hangoskönyvek
- CD-felvételek
- videofilmek
- DVD-filmek

IV. A GYŰJTŐKÖR RÉSZLETES LEÍRÁSA

- Gyűjti a filozófia klasszikusainak műveit; a társadalom-, természet- és alkalmazott tudományok alapvető tudományos műveit; az előbbieket ismeretterjesztő irodalmát.
- Gyűjti a világirodalom és nemzeti irodalmunk klasszikusainak és kiemelkedő kortárs alkotóinak szépirodalmi munkáit, ifjúsági- és gyermekirodalmat.
- Beszerzi és gyűjti a városra vonatkozó helyismereti dokumentumokat, irodalmat.
- Gyűjti a helyismereti periodikákat, és a helyi lapokat; válogatva a fontosabb folyóiratokat, hetilapokat.
- Válogatva gyűjti a zenei-, irodalmi-, nyelvi lemezeket, CD-ket; CD-ROM-okat és DVD-ket.

Kiemelések:

- Beszerzi a város történetéhez és kulturális életéhez kapcsolódó dokumentumokat, periodikákat a teljességre való törekvéssel.
- Figyelemmel kíséri és válogatva beszerzi az egyetemi-főiskolai oktatáshoz ajánlott kézikönyveket az olvasói igények tekintetében.
- A DVD-filmek gyűjtésénél az oktatásban használható kötelező irodalom feldolgozásait, a filmtörténeti értékeket részesíti előnyben; szórakoztató- és ismeretterjesztő filmeket, mesefeldolgozásokat válogatva gyűjt. Törekszik a mára elavulttá vált videofilmek korszerű DVD formátumú dokumentumokra való lecserélésére.

Könyvek:

- kézikönyvek
- szépirodalmi
- szakirodalmi.

Kézikönyvek: magyar nyelven megjelenő – lexikonok, enciklopédiák, kronológiák. Atlaszok, magyar- és világirodalmi, magyar és egyetemes történelmi összefoglalók, kétnyelvű szótárak.

Szépirodalom: gyűjti a magyar nyelven megjelenő magyar és világirodalom klasszikusait, a magyar és a világirodalom kiemelkedő kortárs költőit, írók műveit. Különös tekintettel az általános és középiskolák tanterveiben szereplő kötelező és ajánlott irodalmat.

Válogat a hazai és külföldi népszerű irodalomból és korlátozott számban gyűjti.

Gyermekek részleg számára megkülönböztetett figyelemmel gyűjti a magyar és világirodalom népi és művészeit. A magyar és külföldi klasszikusok és kortárs írók ifjúsági műveit.

Szakirodalom: Gyűjti az egyetemes és magyar tudományos kutatás legújabb eredményeit közreadó munkákat, tudományos ismeretterjesztő műveket és a népszerű tudományos anyagot.

V. A GYŰJTEMÉNY ETO SZERINTI TAGOZÓDÁSA:

0. *Általános művek:* A tudomány és a kultúra általános kérdéseivel, a tudományos ismeretekkel általánosságban foglalkozó lexikonok, kézikönyvek és ismeretterjesztő művek válogatva. Az információ, a művelődés, kultúra, sajtó történetével foglalkozó kézi- és ismeretterjesztő könyvek. A könyvtárral foglalkozó szakirodalom segédkönyvtári szinten, segítve a középszintű szakmai oktatást is.
1. *Filozófia, pszichológia:* A lét-, szellem- és természetfilozófia; a pszichológia, logika, erkölcsan, esztétika szaklexikonjai, klasszikusainak alapművei; kézikönyvei, ismeretterjesztő irodalma válogatva.
2. *Vallás, teológia:* a vallásfilozófia és vallástörténet lexikonjai, kézikönyve, ismeretterjesztő munkái válogatva. A nagy világvallások történetéről, értelmezéséről szóló szakirodalom; ezek szent könyvei válogatva. Kisegyházakról szóló ismeretterjesztő munkák, figyelemmel kísérve a városban is működő közösségeket.
3. *Társadalomtudományok:* a társadalomtudományok elméletéről és módszertanáról szóló néhány alapvető mű; a szociológia kézikönyvei, ismeretterjesztő munkák válogatva; statisztikai évkönyvek, zsebkönyvek válogatva; a politika, közgazdaságtan, jogtudomány, nevelés és oktatás szaklexikonjai, kézikönyvei válogatva, ismeretterjesztő munkák válogatva. A jogszabályok gyűjteményes kiadásai erős válogatással az avulás miatt, a tájékoztatást a kurrens kiadványokra kell építeni.
5. *Matematika és természettudományok:* általános természettudományi kézikönyvek és lexikonok; az egyes tudományágak (matematika, csillagászat, fizika, kémia, biológia stb.) szaklexikonjai, kézikönyvei válogatva, az ismeretterjesztő irodalom és példatárak.
6. *Alkalmazott tudományok:* ezen tudományok (orvostudomány, mérnöki tudományok, technika, közlekedés, egészségügy, mezőgazdaság, háztartás, vegyipar, egyes iparágak, építőipar stb.) lexikonjai, kézikönyvei erős válogatással, a helyi sajátosságokat figyelembe véve. Ismeretterjesztő szinten a természetes gyógymódokról, biogazdálkodásról szóló könyvek; mezőgazdaságnál a kistermelőknek szóló kiadványok; válogatva a szakácskönyvek, hobbytevékenységet segítő munkák.
7. *Művészetek, szórakozás, sport:* átfogó művészeti lexikonok, kézikönyvek válogatva, az egyes művészeti ágak történetét és stílusirányzatait tárgyaló kézikönyvek és ismeretterjesztő munkák válogatva; képzőművészeti albumok erős válogatással. A zene, film, színház ismeretterjesztő munkái; nagy alkotók, művészek életrajzai, önéletrajzai. A sport történetéről kézikönyvek, az egyes sportágak szabálykönyvei válogatva, ismeretterjesztő munkák válogatva.
8. *Nyelv és irodalom:* a nyelvtudomány kézikönyvei válogatva, a magyar nyelv története és nyelvtana, egyes nyelvek nyelvkönyvei és szótárai válogatva; az irodalomtudomány kézikönyvei válogatva, lexikonok. Az egyes népek irodalomtörténete, kiemelve a magyar nyelvű irodalom története. A szépirodalomból a világ- és a magyar irodalom klasszikusainak művei, a kortárs írók művei válogatva, a bestseller és ponyvairodalom válogatva, a helyi igények figyelembevételével.

9. *Régészet, földrajz, életrajz, történelem*: szaklexikonok és kézikönyvek válogatva, az egyetemes és magyar történelem ismeretterjesztő könyvei válogatva, nagyobb hangsúlyt fektetve a magyarok történetére általában. Földrajznál az egyes országok; hazánk tájainak, városainak útikönyveire, az útleírásokra kell nagyobb hangsúlyt fektetni. Országterképek válogatva, hazánk tájegységeinek, nagyobb városainak térképei. Kiemelten gyűjtjük a helytörténettel kapcsolatos dokumentumokat.

VI. A KÖNYVTÁRI GYŰJTEMÉNY TAGOZÓDÁSA:

- *Kölcsönzői állomány*: a könyvtár legnagyobb állományrésze, ide tartoznak a szépirodalmi művek, az ismeretterjesztő- és szakirodalom nagy része. Funkcióját tekintve felnőtt- és gyermek anyagra tagolódik.
- *Kézikönyvtár*: ide tartoznak a nem kölcsönözhető lexikonok, kézikönyvek, adattárak, jogszabálygyűjtemények, térképek, útikönyvek stb. Itt helyezzük el külön gyűjteményként a helyismereti állományt és a helyi kiadványokat.
- *Audio-vizuális gyűjtemény*: tartalmazza a zenei, prózai és nyelvi hanglemezeket, DVD-ket, CD-ROM-okat, videokazettákat. A CD-ROM kivételével rövid határidőre kölcsönözhető.
- *Periodika gyűjtemény*: ide tartoznak a folyóiratok, heti és napilapok. Könyvtárunk 3 évig őrzi az ismeretterjesztő lapok és a napilapok egy részét. A többit egy évig őrizni, majd selejtezni kell.

VII. AZ ÁLLOMÁNYAPASZTÁS SZEMPONTJAI

Tervszerű állományapasztás:

Az ismeretterjesztő és szakkönyvek esetében az ismeretanyagában, világnézetében tartalmilag elavulttá vált dokumentumokat, illetve a már megváltozott adatokat, árakat, rendeleteket, szabványokat stb. tartalmazó műveket kivonjuk az állományból. A bővített, átdolgozott változatok megjelenése után szintén tartalmi elavulás címen vonjuk ki a régebbi példányokat. Azokat a dokumentumokat is ily módon töröljük az állományból, amelyek iránt időközben megcsappant az olvasói igény, vagy már nem tartoznak az időközben megváltozott gyűjtőkörbe.

Egyéb okok:

Elrongálódás miatt: évente egy alkalommal, olvasó által elvesztett dokumentumot évente egy alkalommal. Elemi kár, lopás miatt megsemmisült, elveszett dokumentumokat az esemény után. Állomány ellenőrzés során hiányzó dokumentumokat a jegyzőkönyv elkészülte után töröljük.

Balkány, 2016. 01. 01.

Dankó Zsuzsa
intézményvezető